

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 2ΑΣ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2000

ΠΡΟ ΕΔΡΙΑ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΑΡΤΕΜΙΑΔΟΥ

ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΚΑΙ Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΘΕΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΡΡΟΗ

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ κ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ

‘Η συγκρότηση καὶ λειτουργία τῆς Εύρωπαϊκῆς “Ενωσης καὶ οἱ ἔξ αὐτῆς ἄμεσες καὶ ἀπώτερες προοπτικές, συζητήθηκαν στὴ Σύνοδο τοῦ Εύρωπαϊκοῦ Συμβουλίου στὸ ’Ελσίνκι τὸ Δεκέμβριο τοῦ 1999. ‘Η ἀνταλλαγὴ σκέψεων καὶ ἐκτιμήσεων σὲ ἀνώτατο διεθνὲς ἐπίπεδο, πάνω στὴν ἐνίσχυση καὶ ἐμβάθυνση τῶν θεσμῶν καὶ δργάνων τῆς Εύρωπαϊκῆς “Ενωσης, συνδυάσθηκε λίγο πρὶν ἀπὸ τὴν εἶσοδο στὴν τρίτη χιλιετία, μὲ ἐπιβεβαίωση τῶν κυρίαρχων ἐπιδιώξεων καὶ προοπτικῶν τῆς Εύρωπαϊκῆς “Ενωσης, σὲ συνδυασμὸ μὲ τοὺς γενικώτερους εύρωπαϊκοὺς καὶ διεθνεῖς μετασχηματισμούς.

‘Η διευκρίνιση αὐτῶν τῶν προοπτικῶν εἶναι γενικοῦ ἐνδιαφέροντος γιὰ τὸ σύγχρονο κόσμο, ἀφοῦ ἀναφέρονται στὶς ἔξελίξεις καὶ τοὺς προσανατολισμοὺς ποὺ διαγράφονται στὴν Εύρωπη καὶ τὸν Κόσμο.

‘Η σύγχρονη δργάνωση καὶ λειτουργία τῆς Δημόσιας Διοίκησης ἀποτελεῖ θεμέλιο καὶ ἀποφασιστικὸ παράγοντα τῆς ἐθνικῆς ζωῆς καὶ προόδου ὅλων τῶν λαῶν καὶ τῆς μεταξύ των δημιουργικῆς συνεργασίας. ‘Η λειτουργία κάθε χώρας δὲν συνδέεται μόνον μὲ τὶς οἰκονομικές καὶ πολιτικές τῆς ἐπιδόσεις καὶ προοπτικές, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν πολιτισμικὴ δημιουργία καὶ τὴν κοινωνικὴ καὶ πνευματικὴ ἀνάπτυξη τοῦ λαοῦ τῆς, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν κατοχύρωση καὶ ἐμβάθυνση τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης. ‘Ο εύρυτερος αὐτὸς προσανατολισμὸς εἶναι ἴδιαιτερα σημαντικὸς σὲ ἀναφορὰ μὲ τὴν παγκοσμιοποίηση, τὴ μεγάλη ἐπέκταση δηλαδὴ τῶν διεθνῶν συναλλαγῶν

καὶ ἐπικοινωνιῶν, σὲ συνδυασμὸ μὲ ἐπιρροές ἀπὸ διεθνῆ ἢ εὐρύτερα ὑπερεθνικὰ ὅργανα. Οἱ ἐξελίξεις αὐτὲς ἐπηρεάζουν καὶ τὴν ἐσωτερικὴν λαῶν λαῶν καὶ τῶν χωρῶν τους.³ Απαιτοῦν ἐξύψωση καὶ ἐμπλουτισμὸ τῆς «Ἐκπαίδευσης» στὴν κάθε χώρα ἀλλὰ καὶ ἐνθάρρυνση τῶν πολιτισμικῶν δραστηριοτήτων ποὺ συνδέονται μὲ τὰ ἴδιαίτερα χαρακτηριστικὰ κάθε λαοῦ.

“Ἄν ὅμως ἡ πορεία πρὸς τὴν παγκοσμιοπόληση δὲν εἶναι ἀνατρέψιμη, ἡ σωστὴ διαμόρφωση καὶ ἀξιοποίησή της ἀπαιτεῖ ὑπεύθυνες καὶ ἀποτελεσματικές ἐθνικές καὶ διεθνεῖς πρωτοβουλίες πρὸς δύο ἴδιας κατευθύνσεις:

Πρῶτον, ἡ οἰκονομικὴ καὶ γενικότερη δραστηριότητα κάθε χώρας, ἐπομένως καὶ τῆς Ἑλλάδος, πρέπει νὰ γίνεται διαρκῶς πιὸ ἐξωστρεφής, νὰ συνδέεται δηλαδὴ μὲ διευρυνόμενες διεθνεῖς συναλλαγές καὶ ἐπικοινωνίες: οἱ ἐξαγωγές ἐμπορευμάτων καὶ ὑπηρεσιῶν συνδέονται μὲ τὴν ἐπέκταση τῶν ἐπιδράσεων καὶ ἐξαρτήσεων ἀπὸ διεθνεῖς σχέσεις καὶ συνεργασίες. Οἱ στατιστικές ἐπιβεβαιώνουν αὐξήσεις τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν, αἰσθητὰ μεγαλύτερες συγκριτικὰ μὲ τὴν ἄνοδο τοῦ παγκόσμιου προϊόντος. ‘Ἡ πύκνωση τῶν συναλλαγῶν εἶναι ἀκόμη ἐντονώτερη στὸ ἐσωτερικὸ τῆς Εὐρωπαϊκῆς “Ἐνωσης”.

Δεύτερη κατεύθυνση ἀποτελεῖ δὲ ἐξωστρεφής προσανατολισμὸς κάθε οἰκονομίας ποὺ ἀπαιτεῖ σταθερὴ πρόοδο καὶ ἐπέκταση τοῦ ἐκσυγχρονισμοῦ της—δηλαδὴ τῆς ἐφαρμογῆς καὶ ἀξιοποίησης διαρκῶς πιὸ προχωρημένων μεθόδων παραγωγῆς, γιὰ τὴν ἐξαγωγὴν διεθνῶν ἀνταγωνιστικῶν ἐμπορευμάτων καὶ ὑπηρεσιῶν. Οἱ μετασχηματισμοὶ αὐτοὶ στὶς εὐρωπαϊκὲς χώρες, ἐπομένως καὶ στὴν Ἑλλάδα, συνδέονται μὲ μεταρρυθμίσεις καὶ ἀναπροσανατολισμοὺς στὴν πορεία πρὸς τὴν βαθύτερη συμμετοχὴ τῆς κάθε χώρας στὴν Εὐρωπαϊκὴ “Ἐνωση”.

‘Ἡ κατοχύρωση τῆς εἰρήνης μετὰ τὸν Β’ παγκόσμιο πόλεμο, συνδυάσθηκε μὲ τὴ θεμελίωση καὶ ἐμβάθυνση τῆς συνεργασίας καὶ ἐνότητας τῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν. ‘Ισχυρές πρωτοβουλίες στὴ Δυτικὴ Εὐρώπη, κυρίως στὴ Γαλλία, Γερμανία καὶ ‘Ιταλία, ἀλλὰ καὶ στὶς Κάτω Χῶρες, ἰδίως ἀπὸ τὸν ἐπιχειρηματικό, ἀλλὰ καὶ τὸν πνευματικὸ καὶ πολιτικὸ κόσμο, ὁδήγησαν τὸ 1957 στὴ Δυνθήη τῆς Ρώμης καὶ τὴ συγκρότηση καὶ ἀνάπτυξη τῆς Οἰκονομικῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητας, ἡ ὁποία διευρύνθηκε μὲ τὴ συμμετοχὴ καὶ ἀλλων εὐρωπαϊκῶν χωρῶν. Στὶς ἀποφασιστικές πρωτοβουλίες καὶ ἐξελίξεις ἀπὸ τὸ 1957 καὶ στὰ χρόνια ποὺ ἀκολούθησαν, ἔλαβε ἐνεργὸ μέρος καὶ ἡ Ἑλλάδα, μὲ προτάσεις καὶ συνεννοήσεις ποὺ ἐπηρέασαν τὶς μεταγενέστερες εὐρωπαϊκὲς ἐξελίξεις. Τὸ 1961, ἡ Ἑλλάδα ἦταν ἡ πρώτη χώρα ποὺ συνῆψε ὁργανικὴ «Δύναση» μὲ τὴν Εὐρωπαϊκὴ Κοινότητα. ‘Ἡ συμφωνία ἐκείνη ἦταν πρωτοπορειακὴ καὶ θεμελίωσε τὴ μεταγενέστερη, ἔγκαιρη, πλήρη ἐλληνικὴ συμμετοχὴ

στήν Εύρωπαϊκή "Ενωση. 'Η «Σύνδεση» τῆς 'Ελλάδος τὸ 1961, προετοίμασε ἀντίστοιχη — μεταγενέστερη «σύνδεση» τῆς Τουρκίας τὸ 1963 καὶ τῆς Κύπρου τὸ 1972. Μετὰ τὴν Μεταπολίτευση τοῦ 1974, ἡ τότε ἑλληνική Κυβέρνηση 'Εθνικῆς 'Ενότητας ἔξασφάλισε ἐπιτάχυνση τῆς ἐφαρμογῆς τῆς Συμφωνίας τοῦ 1961 καὶ τὴν ἔνταξη τῆς 'Ελλάδος τὸ 1981 μὲ πλήρη ἑλληνική συμμετοχὴ στὰ δργανα καὶ τὶς λειτουργίες τῆς Εύρωπαϊκῆς Κοινότητας.

Στὶς ἐπόμενες δύο σχεδὸν δεκαετίες ἀκολούθησαν καὶ ἄλλες διευρύνσεις τῆς Εύρωπαϊκῆς Κοινότητας, ποὺ ἀριθμεῖ σήμερα 15 πλήρη μέλη. Σημαδιακὴ ὑπῆρξε, τὸ 1986, ἡ 'Ενιαία Εὐρωπαϊκὴ Πράξη, ποὺ ἔδωσε νέα ὁμηρία στὴν ἐμβάθυνση καὶ ὀλοκλήρωση τῆς Εύρωπαϊκῆς "Ενωσης καὶ ἔξασφάλισε, κυρίως διὰ τῶν κοινοτικῶν ταμείων, σημαντικὲς δημοσιονομικὲς μεταβιβάσεις γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῶν σχετικὰ ἀσθενεστέρων χωρῶν-μελῶν τῆς, μεταξύ τῶν ὅποιων εῖναι καὶ ἡ 'Ελλάδα.

Μὲ τὴν Συμφωνία τοῦ Μάστριχτ τοῦ 1992, συμφωνήθηκαν τρεῖς νέες σημαντικὲς κατευθύνσεις τῆς «εύρωπαϊκῆς πορείας» πρὸς τὸν 21ο αἰώνα:

1. Θεμελιώθηκε ἡ «Εὐρωπαϊκὴ "Ενωση» μὲ σαφὴ πολιτικὸ προσανατολισμὸ καὶ ἀρχισαν νέες διαπραγματεύσεις γιὰ τὴν ἐμβάθυνση καὶ δριστικὴ διαμόρφωση τῶν θεσμῶν τῆς, μὲ προοπτικὴ τὴν περαιτέρω διεύρυνσή της.

2. Ἀποφασίστηκε ἡ καθιέρωση ἐνιαίου εύρωπαϊκοῦ νομίσματος, μὲ ὅλες τὶς ἔξ αὐτῆς διαδικασίες καὶ προεκτάσεις.

3. Καθιερώθηκε ἡ πολιτικὴ συνεργασία μεταξύ τῶν χωρῶν-μελῶν. Συμφωνήθηκε κατ' ἀρχὴν ἡ διεύρυνση τῆς Εύρωπαϊκῆς "Ενωσης, μὲ τὴν ἔνταξη χωρῶν ἵδιως τῆς Κεντρικῆς καὶ 'Ανατολικῆς Εύρωπης, καθὼς καὶ τῆς Κύπρου καὶ τῆς Μάλτας. 'Η ἔξέλιξη αὐτὴ ὁδηγεῖ στὴν αὔξηση τοῦ συνολικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Εύρωπαϊκῆς "Ενωσης σὲ 500 ἑκατομ. περίπου, δηλαδὴ πληθυσμὸ σχεδὸν διπλάσιο ἐκείνου τῶν 'Ηνωμένων Πολιτειῶν τῆς Αμερικῆς. Τὸ συνολικὸ κοινωνικὸ προϊὸν τῆς κάθε μιᾶς ἀπὸ τὶς δύο μεγάλες αὐτές ἐνότητες διαμορφώνεται τώρα στὸ ἕδιο περίπου ἐπίπεδο.

Εύρωπαϊκὴ ἀλληλεγγύη γιὰ τὴν πρόοδο καὶ προστασία τῶν χωρῶν-μελῶν τῆς Εύρωπαϊκῆς "Ενωσης

'Η ἐμβάθυνση καὶ ἐνδυνάμωση τῆς Εύρωπαϊκῆς "Ενωσης ἀποτελεῖ προϋπόθεση τῆς εὐρωπαϊκῆς ἀλληλεγγύης καὶ ἀσφαλείας γιὰ τὴν ἀποτελεσματικὴ προστασία τῆς εἰρήνης καὶ τῆς προόδου τῶν εύρωπαϊκῶν λαῶν. Θὰ ἥταν ἀδύνατο τὸ ἀποτέλεσμα αὐτὸς χωρὶς τὴν ἀπὸ κοινοῦ εὐρωπαϊκὴ ἀντιμετώπιση τῶν παγκόσμιων προβλημάτων καὶ συνεργασιῶν. 'Επιτακτικὴ δύναμις γίνεται καὶ ἡ κατοχύρωση καὶ ἐνδυνάμωση τῆς

συνοχῆς καὶ ἀποτελεσματικότητας τῆς Εὐρωπαϊκῆς "Ενωσης, μὲ ἐμβάθυνση τῆς ἐπικοινωνίας καὶ συνεργασίας μεταξύ τῶν λαῶν καὶ χωρῶν-μελῶν της. Παράλληλα, ἡ ἐπιδίωξη καὶ κατοχύρωση τῆς παγκόσμιας εἰρήνης θὰ ἔξασφαλισθοῦν μόνον ἀν στηριχθοῦν στὴν ἐνεργὸν ἀλληλεγγύην μεταξύ τῶν χωρῶν-μελῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς "Ενωσης καὶ ἄλλων γεωπολιτικῶν ἑνοτήτων. 'Η ἐνδυνάμωση καὶ συνεπής ἐφαρμογὴ τῶν ἀρχῶν αὐτῶν καὶ ἔξελίξεων, θὰ ἔξασφαλίσει καὶ τὴν ἀποτελεσματικότητα στὶς πρωτοβουλίες καὶ ἐνέργειες τῆς Εὐρωπαϊκῆς "Ενωσης στὶς παγκόσμιες ὑποθέσεις. Πρὸς τὴν κατεύθυνση αὐτῇ εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπισημανθοῦν καὶ τὰ ἀκόλουθα:

Πέραν ἀπὸ τὴν νομισματικὴ ἔνωση, ἡ ὁποία στηρίζει καὶ προάγει τὴν οἰκονομικὴ ὀλοκλήρωση, ἡ θεμελίωση καὶ ἐμβάθυνση τῆς εὐρωπαϊκῆς πολιτικῆς ἔνωσης, σὲ μεγάλο βαθμὸν ἔξαρταται ἀπὸ τὴν προσέγγιση τῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν σὲ κοινές ἐπιδιώξεις καὶ θεσμούς κοινωνικῆς προστασίας, ἀλλὰ καὶ πολιτισμικῆς δημιουργίας. 'Η σύγκλιση, δηλαδὴ ἡ ἐναρμόνιση μὲ τὶς κατευθύνσεις αὐτές, ἀποτελεῖ ἐπιτακτικῆς σημασίας προσανατολισμὸν γιὰ τὴν πορεία τῆς Εὐρωπαϊκῆς "Ενωσης.

'Η 'Ελλάδα ἐπέτυχε βαθύτερη ἔξυγίανση τῶν δημοσίων οἰκονομικῶν της καὶ ἀνοδὸ τῆς παραγωγικότητας καὶ τοῦ ἐθνικοῦ προϊόντος, μὲ αἰσθητὴ ἐπέκταση τῶν ἔξαγωγῶν καὶ διεθνῶν συναλλαγῶν τῆς χώρας. Οἱ ρυθμοὶ συνοιλικῆς προόδου στὴν 'Ελλάδα ξατὰ τὴν 25ετία 1955 ἕως 1980, ήταν ἀπὸ τοὺς ὑψηλότερους στὸν Κόσμο ποὺ συνδυάσθηκαν μὲ ἀνοδὸ τῆς παραγωγικότητας, τῶν ἔξαγωγῶν καὶ τῆς ἀπασχόλησης, μὲ βελτιώσεις τῶν ἀποδοχῶν τῶν ἐργαζομένων καὶ ρυθμούς πληθωρισμοῦ ἀπὸ τοὺς κατώτερους στὸν Κόσμο, μέχρι τὴν πετρελαϊκὴ κρίση τοῦ 1973.

Οἱ διαπιστώσεις ποὺ προηγήθηκαν, σημαίνουν ὅτι γιὰ νὰ ἔξασφαλισθεῖ ἡ οἰκονομικὴ καὶ κοινωνικὴ πρόοδος τῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν, σὲ συνδυασμὸν μὲ ἐνίσχυση τῆς οἰκονομικῆς των ἐπιρροῆς στὸ σύγχρονο Κόσμο, ἀπαιτεῖται ὑψηλοῦ βαθμοῦ ἐναρμόνιση πρὸς τὶς κατευθύνσεις τῆς Εὐρωπαϊκῆς "Ενωσης. "Ἄς σημειωθεῖ πώς ἡ προβλεπόμενη διεύρυνση τῆς Εὐρωπαϊκῆς "Ενωσης τῶν 15 πρὸς τὶς χῶρες τῆς Κεντρικῆς καὶ 'Ανατολικῆς Εὐρώπης ἀπαιτεῖ τὴν ὑπερονίκηση σοβαρῶν ὀργανωτικῶν καὶ οἰκονομικῶν δυσχερειῶν — ὅπως εἶναι ἡ αὔξηση τῶν πόρων γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ μιᾶς προχωρημένης εὐρωπαϊκῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς, ἀλλὰ καὶ τὴ συγκρότηση ἰσχυρῶν Διαρρητικῶν Ταμείων ποὺ θὰ στηρίξουν σοβαρὲς ἀναδιαρρητικὲς μεταρρυθμίσεις.

Εὐρωπαϊκὴ πολιτισμικὴ συγγένεια καὶ συνεργασία

'Η συνείδηση τῆς πολιτισμικῆς συγγένειας καὶ ἡ σταθερὴ ἐνίσχυσή της, ἀποτελεῖ κορυφαία ἐπιδίωξη γιὰ τὴ συνοχὴ τῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν καὶ τὴν ἐνδυνάμωση

τῆς βούλησης καὶ τῆς ικανότητάς τους γιὰ τὴ διαμόρφωση καὶ ἐφαρμογὴ κοινῶν ἀποφάσεων πολιτικοῦ πρασανατολισμοῦ πρὸς τὴ συνεπὴ λειτουργία τοῦ συνόλου τῶν θεσμῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς "Ενωσης. 'Η πολιτισμικὴ συγγένεια τῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν, θεμελιώνεται στὶς κοινὲς ιστορικὲς ἐμπειρίες τους, ποὺ ἐπηρέασαν καὶ τὴν πνευματικὴ δημιουργία καὶ ίδιοτυπία τους. Πρὸς τὶς κατευθύνσεις αὐτὲς εἶναι δυνατὸν νὰ ἀναπτυχθοῦν γόνιμες ἐλληνικὲς πρωτοβουλίες.

Παρὰ τὶς ἔντονες κατὰ καιροὺς ἐνδοευρωπαϊκὲς ἀντιθέσεις, παρέμειναν ἀκατάλυτα τὰ κύρια στοιχεῖα τῆς εὐρωπαϊκῆς πολιτισμικῆς συγγένειας καὶ ἐπικοινωνίας. Αὐτὰ στηρίζουν στὴν ἐποχὴ μας τὰ θεμέλια τοῦ δημοκρατικοῦ κράτους, καθὼς καὶ τὴν τεχνικὴ καὶ οἰκονομικὴ πρόοδο μὲ κατοχύρωση τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης. 'Ο σεβασμὸς τοῦ ἐλεύθερου στοχασμοῦ, τῆς ἀδέσμευτης ἔκφρασης ἵδεῶν, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴ δημοκρατικὴ διακυβέρνηση, συγκροτοῦν τὴν εὐρωπαϊκὴ παράδοση καὶ προεκτίνονται, στὴν ἐποχὴ μας, στὶς εὐρύτερες διεθνεῖς προσπάθειες γιὰ νὰ κυριαρχήσει στοὺς εὐρωπαϊκοὺς λαοὺς βαθύτερη δημοκρατικὴ συνεννόηση, προσέγγιση καὶ συνεργασία. 'Η διαρκῆς ἰσχυροποίηση τῆς κοινῆς εὐρωπαϊκῆς πολιτισμικῆς συνείδησης καὶ κληρονομιᾶς, μέσα ἀπὸ τὸ ἐκπαιδευτικὸ σύστημα καὶ τοὺς μηχανισμοὺς μαζικῆς ἐπικοινωνίας τῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν, ἐνδυναμώνουν τὴ συνοχὴ τῶν λαῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς "Ενωσης καὶ συμβάλλουν στὴ μεταξύ τῶν συνεννόηση γιὰ τὴν κατοχύρωση τῆς συνεργασίας καὶ τῆς εἰρήνης καὶ προόδου στὸν 21ο αἰώνα.

Εἶναι γι' αὐτὸ ἀναγκαῖο νὰ ἐνθαρρύνονται καὶ προάγονται εὐρωπαϊκὲς πρωτοβουλίες καὶ προτάσεις γιὰ κοινὴ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα καὶ πνευματικὴ δημιουργία, μὲ προβολὴ ἀπὸ τὰ Μέσα Μαζικῆς 'Επικοινωνίας τῶν κοινῶν στοιχείων τῆς εὐρωπαϊκῆς πνευματικῆς καὶ πολιτισμικῆς δημιουργίας καὶ τῶν προεκτάσεων καὶ ἐπιρροῶν τῶν στὴν κοινὴ εὐρωπαϊκὴ πορεία. Πρέπει δμως νὰ προάγεται καὶ ἡ εὐρύτερη συνείδηση καὶ ἀποδοχὴ τῶν ἀναλύσεων αὐτῶν, μέσα ἀπὸ τὴ συστηματικὴ συνεργασία εὐρωπαίων ἐρευνητῶν, πνευματικῶν καὶ πολιτισμικῶν δημιουργῶν.

Εἶναι διάχυτη ἡ ἀναγνώριση τῶν κοινῶν στοιχείων καὶ τῆς συμβολῆς τῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν στὴν εὐρωπαϊκὴ πολιτισμικὴ δημιουργία, ἀλλ' εἶναι μᾶλλον ἀόριστη καὶ δχι σπάνια συγκεχυμένη ἡ συσχέτιση τῆς ἐλληνικῆς πολιτισμικῆς παράδοσης μὲ τὴν πνευματικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ ἐπίδοση τῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν. 'Επιβάλλεται γι' αὐτό, ἡ ἔστω καὶ ἀόριστη καὶ συχνὰ ἐπιφανειακὴ ἀναφορὰ στὴν ἐλληνικὴ πολιτισμικὴ συμβολή, νὰ συνδυάζεται μὲ ἐμβάθυνση τῆς ἐλληνικῆς πνευματικῆς δημιουργίας. 'Η συνολικὴ πνευματικὴ κατάρτιση καὶ καλλιέργεια, ἀποδεικνύονται δλο καὶ περισσότερο στοιχεῖα ἀναγκαῖα γιὰ τὴν κατανόηση τῶν μεγάλων ρευμάτων καὶ ἔξελίξεων τῆς κοινῆς εὐρωπαϊκῆς πορείας καὶ τῆς συμβολῆς τῶν ἐπὶ μέρους λαῶν στὴν

εύρωπαϊκή πνευματική και έπιστημονική δημιουργία. Οι προσανατολισμοί αύτοί στήν ‘Ελλάδα, δύπως και σε διεθνές τοποθετημένης χώρες, θά συμβάλουν στη μετατροπή του ακίματος άμφισβητήσεων πού έγιοτε τείνουν νά εκδηλωθοῦν στὸν τόπο μας, σε συνείδηση τῆς ένότητας και τῆς συμβολῆς τῆς έλληνικῆς πνευματικῆς δημιουργίας στὴ διαμόρφωση και ἐνδυνάμωση τῆς Εύρωπαϊκῆς πολιτισμικῆς παράδοσης.

Επεινώντας ἀπὸ τὴν ἔξυγίανση και τὸν ἔκσυγχρονισμὸν τῆς δημόσιας διοίκησης τῶν εύρωπαϊκῶν λαῶν και περνώντας ἀπὸ τὴ διαδικασία διαρκῶς περισσότερο ἔξω-στρεφοῦς οἰκονομίας, μὲ ἐνιαῖο εύρωπαϊκὸ νόμισμα — καταλήγουμε και στὴ συνειδητοποίηση τῆς σημασίας τῶν πολιτικῶν και πολιτισμικῶν παραγόντων και ἐπιρροῶν πού κυριαρχοῦν στὴ βαθύτερη προσέγγιση τῶν προσανατολισμῶν και δραστηριοτήτων τῶν εύρωπαϊκῶν λαῶν και τῶν χωρῶν τους. Αὔτες εἶναι οἱ διαδικασίες πού ἐνδυναμώνουν τὴν Εύρωπαϊκή “Ενωση και τὴν εύρυτερη διεθνή ἀκτινοβολία και ἐπιρροή τῆς.

Τὰ δόσα προηγήθηκαν, συνδέονται μὲ τὶς ἀρχὲς και κατευθύνσεις λειτουργίας τῆς Εύρωπαϊκῆς “Ενωσης. Στὸ πλαίσιο αὐτὸ εἶναι ἀνάγκη νά ἐκτιμηθοῦν οἱ δυνατότητες ἀπὸ σοβαρὲς πρωτοβουλίες πού θὰ ἐπέτρεπαν νά ἀντιμετωπισθοῦν ἀποτελεσματικὰ τὰ προβλήματα πού διαγράφονται στὴν Εύρωπη και τὸν Κόσμο.